

АНТИМОНОПОЛЬНИЙ КОМІТЕТ УКРАЇНИ
РІШЕННЯ
ТИМЧАСОВОЇ АДМІНІСТРАТИВНОЇ КОЛЕГІЇ

30 квітня 2024 р.

Київ

№ 2-р/тк

Про порушення законодавства
про захист економічної конкуренції
та накладення штрафу

Акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз» (далі – АТ «Київоблгаз», Товариство, Відповідач, Оператор ГРМ) у період із січня 2021 року по серпень 2023 року (включно) займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз» із часткою 100 %, оскільки не мало жодного конкурента на цьому ринку.

АТ «Київоблгаз» висувало до замовників у технічних умовах приєднання до газорозподільної системи вимогу стосовно встановлення єдиного вузла обліку природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації) за рахунок замовника.

За результатом розгляду справи № 209/60/59-рп/к.22 такі дії АТ «Київоблгаз» визнано зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», що є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

На АТ «Київоблгаз» накладено штраф у розмірі 3 000 000 (три мільйони) гривень.

Тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України, створена відповідно до наказу Голови Антимонопольного комітету України від 23.04.2024 № 42-ОД, розглянувши матеріали справи № 209/60/59-рп/к.22 про порушення АТ «Київоблгаз» законодавства про захист економічної конкуренції та подання з попередніми висновками Другого відділу досліджень і розслідувань Північного міжобласного територіального відділення Антимонопольного комітету України (далі – Відділення) від 04.10.2023 № 60-03/226п (далі – Подання),

ВСТАНОВИЛА:

1. ПРОЦЕСУАЛЬНІ ДІЇ

- (1) Відділення на виконання доручення Антимонопольного комітету України (далі – Комітет) від 08.09.2021 № 14-01/340-АМ здійснило розгляд заяв гр. Миколайчука Р. В. від 01.09.2021 № 01/09/21 (вх. Відділення № 60-01/85-АМ від 13.09.2021) та обслуговуючого кооперативу «Житлово-будівельний кооператив «Гранд Білдінг Груп» (далі – ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп») від 31.01.2022 № 31/01/22-2 (вх. Відділення № 60-01/13-АМ від 01.02.2022) про порушення

законодавства про захист економічної конкуренції АТ «Київоблгаз» (далі разом – Заяви).

- (2) Відділення на юридичну адресу АТ «Київоблгаз» надіслало вимоги про надання інформації від 15.09.2021 № 60-02/6911 та від 02.12.2021 № 60-02/8839.
- (3) АТ «Київоблгаз» листами від 05.10.2021 № 810-Лв-14462-1021 (вх. Відділення № 60-01/4918 від 07.10.2021) та від 10.01.2022 № 810-лв-479-0122 (вх. Відділення № 60-01/104 від 13.01.2022) надало Відділенню відповідну інформацію на вимоги.
- (4) Під час розгляду Заяв у Відділення виникла потреба в отриманні інформації від Національної комісії, що здійснює державне регулювання у сферах енергетики та комунальних послуг (далі – НКРЕКП, Регулятор). У зв'язку із цим листом від 02.12.2021 № 60-02/8840 Відділення звернулось до Комітету з метою отримання роз'яснень від НКРЕКП.
- (5) Листом від 31.12.2021 № 15554/16.4.2/7-21 (вх. Відділення № 60-01/45 від 06.01.2022) НКРЕКП надало Комітету відповідні роз'яснення.
- (6) Розпорядженням адміністративної колегії Відділення від 28.09.2022 № 60/59-рп/к розпочато розгляд справи № 209/60/59-рп/к.22 у зв'язку з наявністю в діях АТ «Київоблгаз» ознак порушення, передбаченого пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз».
- (7) Відділення листом від 28.09.2022 № 60-02/3019 надіслано на юридичну адресу АТ «Київоблгаз» копію розпорядження адміністративної колегії Відділення від 28.09.2022 № 60/59-рп/к про початок розгляду справи № 209/60/59-рп/к.22.
- (8) Відділення листами від 28.09.2022 № 60-02/3008 та від 28.09.2022 № 60-02/3012 повідомило гр. Миколайчука Р. В. та уповноважену особу ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» – Прокопенка П. С. про початок розгляду справи № 209/60/59-рп/к.22.
- (9) Відділення під час розгляду справи на юридичну адресу АТ «Київоблгаз» надіслало вимоги про надання інформації від 13.02.2023 № 60-02/692, від 05.04.2023 № 60-02/1616, від 28.07.2023 № 60-02/3296 та від 31.08.2023 № 60-02/3759.
- (10) АТ «Київоблгаз» листами від 07.03.2023 № 81001-Лв-6068-0323 (вх. Відділення № 60-01/753 від 13.03.2023), від 28.04.2023 № 810-Лв-10686-0423 (вх. Відділення № 60-01/1544 від 05.05.2023) та від 15.08.2023 № 810-Лв-22636-0823 (вх. Відділення № 60-01/2764 від 16.08.2023) надало Відділенню відповідну інформацію на вимоги.
- (11) Також Відділення під час розгляду справи на юридичні адреси замовників послуг з приєднання до газорозподільної системи АТ «Київоблгаз» надіслало за реєстром 74 вимоги про надання інформації від 07.06.2023 № 60-02/2520.
- (12) Відділення листом від 04.10.2023 № 60-02/4199 надіслало АТ «Київоблгаз» копію Подання. Відповідно до повідомлення про вручення рекомендованого поштового

відправлення № 0303515121059 АТ «Київоблгаз» отримало копію Подання 10.10.2023.

- (13) Відділення листом від 04.10.2023 № 60-02/4201 надіслало уповноваженій особі ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» – Прокопенку П. С копію Подання, відповідно до повідомлення про вручення рекомендованого поштового відправлення № 0303515121040 уповноважена особа ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» – Прокопенко П. С. отримав копію Подання 12.10.2023.
- (14) Відділення листом від 04.10.2023 № 60-02/4200 надіслало гр. Миколайчуку Р. В. копію Подання, проте у зв'язку з неврученням гр. Миколайчуку Р. В. копії Подання, керуючись абзацом четвертим пункту другого розділу II Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» та абзацом четвертим пункту 26 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (в редакції від 03.06.2016), інформацію щодо попередніх висновків у справі № 209/60/59-рп/к.22 із зазначенням дати, часу і місця розгляду цієї справи розміщено на офіційному вебсайті Відділення за посиланням <https://northmtv.amcu.gov.ua/news/informatsiia-pro-poperedni-vysnovky-ta-datu-chas-i-mistse-rozghliadu-spravy-2096059-rpk22-za-oznakamy-vchynennia-at-kyivoblhaz-porushennia-zakonodavstva-pro-zakhyst-ekonomichnoi-konkurentsii> з 22.04.2024.
- (15) АТ «Київоблгаз» листом від 20.10.2023 № 810-Сл-25851-1023 (вх. Відділення № 60-01/3537 від 25.10.2023) надало Відділенню письмові зауваження та заперечення до Подання.
- (16) Відділення листом від 14.02.2024 № 60-02/629 надіслало АТ «Київоблгаз» вимогу про надання інформації, АТ «Київоблгаз» надало відповідь листом від 29.02.2024 № 810-Лв-1696-0224 (вх. Відділення № 60-01/825 від 04.03.2024).
- (17) Відділення листом від 15.02.2024 № 60-02/368е надіслало Центральному міжрегіональному управлінню ДПС по роботі з великими платниками податків вимогу про надання інформації, відповідь на яку надано листом від 04.03.2024 № 693/5/31-00-12-01-05 (вх. Відділення № 60-01/379кі від 07.03.2024).

2. ВІДПОВІДАЧ

- (18) Згідно з даними з Єдиного державного реєстру юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань АТ «Київоблгаз» є юридичною особою, зареєстрованою «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (19) Місцезнаходження юридичної особи: «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (20) Основним видом діяльності Товариства згідно з «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (21) АТ «Київоблгаз» створене на підставі наказу Державного комітету по нафті і газу від 04.05.1994 № 182 шляхом перетворення Державного підприємства по газопостачанню та газифікації «Київоблгаз» у Відкрите акціонерне товариство по

газопостачанню та газифікації «Київоблгаз» на підставі Указу Президента України «Про корпоратизацію підприємств» від 15.06.1993 № 210/93. У зв'язку з набранням чинності Законом України «Про акціонерні товариства» від 17.09.2008 № 514-VI Відкрите акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Київоблгаз» перейменовано в публічне акціонерне товариство по газопостачанню та газифікації «Київоблгаз».

- (22) АТ «Київоблгаз» є новим найменуванням публічного акціонерного товариства по газопостачанню та газифікації «Київоблгаз» відповідно до Закону України «Про акціонерні товариства».
- (23) АТ «Київоблгаз» здійснює діяльність відповідно до статуту, затвердженого протоколом загальних зборів акціонерів акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз» «Інформація, доступ до якої обмежено» (далі – Статут).
- (24) Відповідно до Статуту основною метою діяльності Товариства є отримання прибутку; створення високо конкурентного бізнесу з використанням найкращих підходів та методів управління; збільшення ефективності роботи, спрямованої на ріст прибутковості та збільшення ринкової капіталізації Товариства; побудова системи взаємовідносин із зовнішнім середовищем (клієнтами, партнерами, конкурентами), базуючись на принципах відкритості та прозорості.
- (25) Згідно із Статутом предметом діяльності Товариства, зокрема, є розподіл та/або постачання газу.
- (26) Постановою НКРЕКП від 29.06.2017 № 855 (зі змінами) видано АТ «Київоблгаз» ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу в межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства.
- (27) Тобто АТ «Київоблгаз» є суб'єктом господарювання в розумінні статті 1 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

3. ВИЗНАЧЕННЯ МОНОПОЛЬНОГО (ДОМІНУЮЧОГО) СТАНОВИЩА

- (28) Відділенням здійснено дослідження становища АТ «Київоблгаз» на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та з урахуванням пункту 2.2 Методики визначення монопольного (домінуючого) становища суб'єктів господарювання на ринку, затвердженої розпорядженням Антимонопольного комітету України від 05.03.2002 № 49-р, зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 01.04.2002 за № 317/6605 (із змінами) (далі – Методика) згідно з переліком дій, передбачених підпунктами 2.1.1-2.1.11 Методики, та встановлено таке.

3.1. Об'єкт аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища

- (29) Відповідно до пункту 3.1 Методики об'єктами аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища є: суб'єкт господарювання; група суб'єктів господарювання; конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається,

постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.

- (30) *Суб'єктом господарювання, який є об'єктом аналізу щодо визначення монопольного (домінуючого) становища, є АТ «Київоблгаз».*
- (31) *Конкретний товар (продукція, роботи, послуги), який випускається, постачається, продається, придбавається (використовується, споживається) цим (цими) суб'єктом (суб'єктами) господарювання.*
- (32) Конкретною послугою, яка надається Товариством, є послуги з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз».

3.2. Визначення переліку товарів та основних продавців, покупців цих товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище

3.2.1. Перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання

- (33) Згідно з пунктом 4.1 Методики перелік товарів, щодо яких має визначатися монопольне (домінуюче) становище суб'єкта господарювання, складається з (товарних груп), які обертаються в Україні чи на відповідній частині її території і які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи).
- (34) Відповідно до пункту 4.2 Методики визначення ознак одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи) здійснюється, з огляду на подібність, зокрема: споживчих характеристик, умов споживання, умов реалізації та цін.
- (35) Послуги з приєднання до газорозподільних систем не є взаємозамінними з будь-якими іншими послугами.
- (36) Отже, товаром, щодо якого визначається монопольне (домінуюче) становище АТ «Київоблгаз», є послуги з приєднання до газорозподільних систем.

3.2.2. Перелік основних покупців (споживачів, користувачів)

- (37) Пунктом 1.3 Методики визначено, що споживач – юридична чи фізична особа, яка здійснює діяльність з придбання та використання товарів, послуг, робіт на відповідному товарному (товарних) ринку (ринках).
- (38) Основними споживачами послуги з приєднання до газорозподільних систем виступають фізичні особи, юридичні особи або фізичні особи-підприємці, які на підставі відповідного договору замовляють в оператора газорозподільної системи відповідну послугу для підключення об'єктів до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз».

3.2.3. Визначення товарних меж ринку

- (39) Відповідно до пунктів 5.1–5.3 Методики товарні межі ринку визначаються шляхом формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп), у межах якої споживач за звичайних умов може легко перейти від споживання одного товару до споживання іншого.
- (40) Формування групи взаємозамінних товарів (товарних груп) здійснюється з переліку товарів, які мають для продавців (постачальників, виробників), покупців (споживачів, користувачів) ознаки одного (подібного, аналогічного) товару (товарної групи), за показниками взаємозамінності, якими зокрема є:
- подібність призначення, споживчих властивостей, умов використання тощо;
 - подібність фізичних, технічних, експлуатаційних властивостей і характеристик, якісних показників тощо;
 - наявність спільної групи споживачів товару (товарної групи);
 - відсутність суттєвої різниці в цінах;
 - взаємозамінність товарів (товарної групи) з точки зору їх виробництва, тобто здатності виробників запропонувати нові товари на заміну існуючих.
- (41) Товариство під час здійснення господарської діяльності з розподілу природного газу в межах території Київської області, де знаходиться його газорозподільна система, надає послугу з приєднання до газорозподільних систем із метою забезпечення основної діяльності та задоволення потреб споживачів. При цьому споживачі, які мають намір укласти договір на приєднання до газорозподільної системи, за звичайних умов не можуть перейти від споживання одного товару (послуги з приєднання) до споживання іншого.
- (42) Таким чином, товарними межами ринку є послуги з приєднання до газорозподільних систем.

3.2.4. *Визначення територіальних (географічних) меж ринку*

- (43) Відповідно до пункту 6.1 Методики територіальні (географічні) межі ринку певного товару (товарної групи) визначаються шляхом установлення мінімальної території, за межами якої з точки зору споживача придбання товарів (товарної групи), що належать до групи взаємозамінних товарів (товарної групи), є неможливим або недоцільним.
- (44) Відповідно до положень підпункту 1.3 пункту 1 Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, затверджених постановою НКРЕКП від 16.02.2017 № 201 (далі – Ліцензійні умови), місце провадження господарської діяльності – територія адміністративно-територіальної одиниці (область, район, місто, село тощо), де знаходиться газорозподільна система ліцензіата, до якої підключено не менше 50 000 точок приєднання суб'єктів ринку природного газу, щодо якої НКРЕКП прийнято рішення про надання права ліцензіату в її межах здійснювати господарську діяльність з розподілу природного газу.
- (45) Постановою НКРЕКП від 29.06.2017 № 855 (зі змінами) видано АТ «Київоблгаз» ліцензію на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу в межах території, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства.

- (46) Отримання послуги з приєднання до газорозподільних систем можливе лише в суб'єкта господарювання, який провадить господарську діяльність з розподілу природного газу на певній території.
- (47) Отже, територіальними (географічними) межами ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем, враховуючи технологічні особливості здійснення Товариством господарської діяльності з розподілу природного газу на підставі ліцензійних умов, є територія Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», тобто територія його ліцензійної діяльності.

3.2.5. Проміжок часу, щодо якого має визначатися становище суб'єктів господарювання на ринку – часові межі ринку

- (48) Відповідно до пункту 7.1 Методики часові межі ринку визначаються як проміжок часу (як правило, рік), протягом якого відповідна сукупність товарно-грошових відносин між продавцями (постачальниками, виробниками) і споживачами утворює ринок товару зі сталою структурою.
- (49) Часовими межами ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», визначено період із січня 2021 року по серпень 2023 року (включно) (прийняття постанови НКРЕКП від 31.08.2023 № 1594 «Про зупинення дії ліцензії з розподілу природного газу, виданої АТ “Київоблгаз”»), тобто проміжок часу, протягом якого незмінними залишались структура ринку, співвідношення попиту та пропозиції на ньому.

3.2.6. Визначення потенційних конкурентів

- (50) Відповідно до пункту 9.1 Методики потенційними конкурентами вважаються такі суб'єкти господарювання: які мають матеріально-технічну базу, кадри, технології тощо, але з різних причин не реалізують ці можливості; які виготовляють товари (товарні групи), що складають товарні межі ринку, але не реалізують їх на відповідному ринку; нові суб'єкти господарювання, які можуть вступити на ринок.
- (51) Пунктом 1.3 Методики визначено, що **бар'єри вступу на ринок** – обставини, які перешкоджають новим суб'єктам господарювання почати конкурувати на рівних із суб'єктами господарювання, що вже діють на певному товарному ринку.
- (52) Відповідно до пункту 9.2 Методики бар'єрами для вступу потенційних конкурентів на відповідний ринок є: обмеження за попитом, пов'язані з високою насиченістю ринку товарами (товарними групами) та низькою платоспроможністю покупців; адміністративні обмеження; економічні та організаційні обмеження; екологічні обмеження; нерозвиненість ринкової інфраструктури; інші обмеження, що спричиняють суттєві витрати, необхідні для вступу на певний ринок товару (товарної групи).
- (53) Власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до газорозподільної системи (далі – ГРМ), мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ.

- (54) Договір розподілу природного газу має бути укладений Оператором ГРМ з усіма споживачами, у тому числі побутовими споживачами, об'єкти яких в установленому порядку підключені до/через ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності чи користуванні Оператора ГРМ.
- (55) Споживачі, у тому числі побутові споживачі, для здійснення ними санкціонованого відбору природного газу з ГРМ та можливості забезпечення постачання їм природного газу їх постачальниками зобов'язані укласти договір розподілу природного газу з Оператором ГРМ, до газорозподільної системи якого в установленому законодавством порядку підключений їх об'єкт.
- (56) Здійснення відбору (споживання) природного газу споживачем за відсутності укладеного договору розподілу природного газу не допускається.
- (57) Тобто бар'єрами вступу на ринок послуг з приєднання до газорозподільних систем є адміністративні, економічні та організаційні обмеження, пов'язані з необхідністю отримання дозвільних документів (ліцензії), побудови (модернізації) відповідної інфраструктури, що потребує значних капіталовкладень та тривалого часу.
- (58) При цьому внаслідок технологічних особливостей ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем, конкуренція на ньому відсутня.
- (59) Отже, АТ «Київоблгаз» є єдиним суб'єктом господарювання, який надавав послуги з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства.

3.2.7. Установлення монопольного (домінуючого) становища АТ «Київоблгаз»

- (60) Відповідно до статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції» суб'єкт господарювання займає монопольне (домінуюче) становище на ринку товару, якщо:
- на цьому ринку у нього немає жодного конкурента;
 - не зазнає значної конкуренції внаслідок обмеженості можливостей доступу інших суб'єктів господарювання щодо закупівлі сировини, матеріалів та збуту товарів, наявності бар'єрів для доступу на ринок інших суб'єктів господарювання, наявності пільг чи інших обставин.
- (61) Таким чином, у розумінні положень абзацу другої частини першої статті 12 Закону України «Про захист економічної конкуренції», за результатами господарської діяльності в період із січня 2021 року по серпень 2023 року (включно), АТ «Київоблгаз» займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства із часткою 100 %, оскільки не мало жодного конкурента на цьому ринку.

4. ЗЛОВЖИВАННЯ МОНОПОЛЬНИМ (ДОМІНУЮЧИМ) СТАНОВИЩЕМ НА РИНКУ

4.1. НОРМАТИВНО-ПРАВОВЕ РЕГУЛЮВАННЯ

- (62) Взаємовідносини оператора газорозподільних систем (Оператор ГРМ) із суб'єктами ринку природного газу, регулюються згідно із:

- Законом України «Про ринок природного газу»;
 - Кодексом газорозподільних систем, затвердженим постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2494 та зареєстрованим у Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1379/27824 (далі – Кодекс ГРМ).
- (63) Розділом V Кодексу ГРМ визначено порядок приєднання об'єктів замовників (технічного доступу) до ГРМ.
- (64) Згідно з положеннями пункту 4 глави 1 розділу I Кодексу ГРМ:
- вузол обліку природного газу / вузол обліку / ВОГ – сукупність засобів вимірювальної техніки, зокрема лічильник газу або звужуючий пристрій, та допоміжних засобів, призначених для вимірювання, реєстрації результатів вимірювання та розрахунків об'єму природного газу, зведених до стандартних умов, визначених законодавством;
 - газова мережа зовнішнього газопостачання – газова мережа від місця забезпечення потужності до місця / точки приєднання об'єкта або межі земельної ділянки замовника;
 - договір на приєднання до газорозподільної системи / договір на приєднання – письмова угода між оператором газорозподільної системи та замовником послуги з приєднання, яка укладається відповідно до вимог розділу V та за формою, наведеною в цьому Кодексі, визначає їх правовідносини під час виконання приєднання об'єкта замовника до газорозподільної системи, яка на законних підставах перебуває у власності чи користуванні (у тому числі в експлуатації) оператора газорозподільної системи;
 - засіб вимірювальної техніки / ЗВТ – технічний засіб, включаючи лічильник газу, який застосовується під час вимірювань і має нормовані метрологічні характеристики;
 - комерційний вузол обліку / комерційний ВОГ – вузол обліку природного газу, організований відповідно до вимог цього Кодексу для комерційного обліку природного газу при визначенні об'єму (обсягу) передачі та розподілу (споживання / постачання) природного газу в точці комерційного обліку;
 - лічильник газу – засіб вимірювальної техніки, який використовується для вимірювання, запам'ятовування та відображення об'єму (обсягу) природного газу, що проходить через нього, та є складовою комерційного (дублюючого) вузла обліку;
 - приєднання до ГРМ – сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуги розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку з підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газорозподільної системи;
 - технічні умови приєднання – документ, що визначає комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника до газорозподільної системи і містить вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання, що створюються для потреб об'єкта замовника.
- (65) Ліцензійними умовами визначено, що відповідно до вимог Кодексу ГРМ ліцензіат зобов'язаний забезпечити доступ замовників до газорозподільної системи для приєднання до неї їх об'єктів будівництва або існуючих об'єктів.
- (66) Постановою НКРЕКП від 24.12.2015 № 3054 затверджено Методологію встановлення плати за приєднання до газотранспортних і газорозподільних систем (далі – Методологія) (зокрема, у редакції, чинній до 18.11.2021).
- (67) Методологією визначено, що приєднання об'єктів замовників до газотранспортної або газорозподільної системи здійснюється відповідно до Кодексу газотранспортної

системи, затвердженого постановою НКРЕКП від 30.09.2015 № 2493 (зі змінами), зареєстрованого в Міністерстві юстиції України 06.11.2015 за № 1378/27823 або Кодексу ГРМ (зі змінами).

- (68) У Методології терміни вживаються в таких значеннях:
- замовник – фізична або юридична особа або фізична особа-підприємець, яка на підставі договору про приєднання замовляє надання послуг з приєднання власного об'єкта (земельної ділянки) до газотранспортної або газорозподільної системи;
 - договір про приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи (договір про приєднання) – письмова угода між замовником приєднання та відповідним оператором газотранспортної або газорозподільної системи, яка укладається відповідно до вимог Кодексу газотранспортної системи або Кодексу газорозподільних систем та визначає правовідносини сторін під час приєднання об'єкта замовника до газотранспортної/газорозподільної системи;
 - технічні умови приєднання – документ, що визначає комплекс умов і вимог до інженерного забезпечення приєднання об'єкта (земельної ділянки) замовника до газотранспортної або газорозподільної системи і містить вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання, що створюються для потреб об'єкта.
- (69) Відповідно до статті 1 Закону України «Про ринок природного газу»:
- газорозподільна система – технологічний комплекс, що складається з організаційно і технологічно пов'язаних між собою об'єктів, призначених для розподілу природного газу від газорозподільних станцій безпосередньо споживачам;
 - замовник – фізична або юридична особа, яка на підставі договору замовляє надання однієї чи кількох із таких послуг: приєднання до газотранспортної або газорозподільної системи; транспортування природного газу; розподіл природного газу; зберігання (закачування, відбір) природного газу; послуги установки LNG;
 - оператор газорозподільної системи – суб'єкт господарювання, який на підставі ліцензії здійснює діяльність із розподілу природного газу газорозподільною системою на користь третіх осіб (замовників);
 - приєднання – сукупність організаційних і технічних заходів, у тому числі робіт, спрямованих на створення технічної можливості для надання послуг транспортування чи розподілу природного газу, які здійснюються у зв'язку з підключенням об'єкта будівництва чи існуючого об'єкта замовника до газотранспортної або газорозподільної системи.
- (70) Згідно з положеннями Закону України «Про ринок природного газу» проектування та будівництво об'єктів газотранспортної системи або газорозподільної системи здійснюються відповідно до законодавства у сфері містобудівної діяльності, а також технічних умов приєднання (які визначають вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання), передбачених Кодексом газотранспортної системи або Кодексом газорозподільних систем.
- (71) Пунктом 2 статті 2 Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» від 16.06.2011 № 3533-VI передбачено, що з метою забезпечення комерційного обліку природного газу для населення суб'єкти господарювання, що здійснюють розподіл природного газу на відповідній території, оснащують споживачів природного газу – фізичних осіб (населення) індивідуальними лічильниками газу. Загальнобудинковий лічильник газу може бути встановлений лише за згодою співвласників багатоквартирного будинку в порядку, визначеному

статтею 10 Закону України «Про особливості здійснення права власності у багатоквартирному будинку».

- (72) Пунктом 3 статті 2 Закону України «Про забезпечення комерційного обліку природного газу» передбачено, що введення в експлуатацію новозбудованих та/або реконструйованих багатоквартирних жилих будинків і об'єктів виробничого та невиробничого призначення (промисловість, бюджетна сфера, сфера соціально-побутового і культурного призначення тощо) з системами газопостачання здійснюється лише за наявності вузлів обліку природного газу.

4.2. ОБСТАВИНИ СПРАВИ

- (73) Відділенням за результатами розгляду Заяв встановлено, що гр. Миколайчук М. В. (далі – Заявник 1, Замовник 1) є одним із засновників та керівником ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» (далі – Заявник 2, Замовник 2), який є забудовником об'єкта, розташованого за адресою «Інформація, доступ до якої обмежено», кадастрові номери земельних ділянок: «Інформація, доступ до якої обмежено», та який буде налічувати 520 квартир (далі – Об'єкт газифікації).
- (74) Заявник 1 звернувся до АТ «Київоблгаз» із заявою від 27.07.2021 № ЗКп-9478-81010-0721 про надання послуги з приєднання до ГРМ зазначеного об'єкта будівництва (далі – Заява ПП 1).
- (75) АТ «Київоблгаз» були видані технічні умови нестандартного приєднання до газорозподільної системи від 04.08.2021 № 724-15 (810-Туп-2062-0821) (далі – ТУ 1), у яких, зокрема, в абзаці 6 пункту 1 розділу III ТУ 1 зазначено про необхідність встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків (загальнобудинкового приладу обліку природного газу).
- (76) Відповідно до положень підпункту 2 пункту 1 розділу III Методології в плату за приєднання включається вартість будівництва газових мереж **зовнішнього газопостачання** (будівництва газових мереж від місця забезпечення потужності до точки приєднання). Розділ III ТУ 1 має назву «Вихідні дані для проектування газових мереж **зовнішнього газопостачання**», тобто встановлення єдиного вузла обліку віднесено АТ «Київоблгаз» до газових мереж зовнішнього газопостачання, будівництво яких має оплачувати замовник.
- (77) Отже, згідно з ТУ 1 саме Замовник має оплатити встановлення єдиного вузла обліку для багатоквартирного житлового будинку (Об'єкта газифікації).
- (78) При цьому Замовник 1 звертався до АТ «Київоблгаз» із заявами від 11.05.2021 б/н (вх. АТ «Київоблгаз» № Л-083 від 11.05.2021) та від 21.05.2021 б/н (вх. АТ «Київоблгаз» № Л-88 від 21.05.2021) з проханням врахувати під час розробки проекту технічних умов стосовно того, що він не бажає організовувати і встановлювати загальнобудинковий вузол обліку та не готовий оплачувати організацію і встановлення загальнобудинкового вузла обліку для багатоквартирних будинків (Об'єкта газифікації).
- (79) Проте АТ «Київоблгаз» видало Замовнику 1 ТУ 1 із вимогою встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків (загальнобудинкового приладу обліку природного газу), ігноруючи заяви Замовника 1 від 11.05.2021 б/н (вх. АТ «Київоблгаз» № Л-083 від 11.05.2021) та від 21.05.2021 б/н

(вх. АТ «Київоблгаз» № Л-88 від 21.05.2021), відповідно до яких Замовником 1 зазначалося, що під час розробки проекту технічних умов він **не бажає організувати і встановлювати загальнобудинковий вузол обліку** та не готовий оплачувати організацію і встановлення загальнобудинкового вузла обліку для багатоквартирних будинків (Об'єкта газифікації).

- (80) При цьому АТ «Київоблгаз» листом від 15.08.2023 № 810-Лв-22636-0823 (вх. Відділення № 60-01/2764 від 16.08.2023) повідомило Відділення, що технічні умови на приєднання до газорозподільної системи об'єкта, які видані гр. Миколайчуку М. В., були скориговані в частині «встановлення єдиного вузла обліку газу для житлових будинків / житлового комплексу» на підставі його заяви від 21.05.2021 б/н, про що останньому повідомлено листом від 26.05.2021 № 810-Сл-6468-0521.
- (81) Проте зазначена інформація не відповідає дійсності, оскільки ТУ 1 видані 04.08.2021, а лист АТ «Київоблгаз» № 810-Сл-6468-0521 зареєстрований 26.05.2021 (тобто раніше ніж видані самі ТУ 1) та не містить інформації щодо коригування ТУ 1 в частині «встановлення єдиного вузла обліку газу для житлових будинків / житлового комплексу».
- (82) 18 листопада 2021 набули чинності зміни до Кодексу ГРМ, які уточнили порядок приєднання до ГРМ.
- (83) З огляду на зазначене, враховуючи, що всі земельні ділянки були переоформлені на ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп», гр. Миколайчуком М. В. прийнято рішення отримувати нові технічні умови саме на ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» та частинами (не на всі будинки одразу, а на кожен будинок окремо) з метою зменшення необхідної вільної потужності.
- (84) Відтак гр. Миколайчук М. В. до АТ «Київоблгаз» направив заяву б/д б/н (вх. АТ «Київоблгаз» № ЗГ-25335-81010-1221 від 07.12.2021) про розірвання договору на приєднання до газорозподільної системи й анулювання ТУ 1.
- (85) При цьому Заявник 2 подав заяву від 05.01.2022 № ЗКп-124-81010-0122 до АТ «Київоблгаз» про надання послуги з приєднання до ГРМ (далі – Заява ПП 2).
- (86) АТ «Київоблгаз» видало проект технічних умов приєднання до газорозподільної системи від 13.01.2022 № 013-1 (810-Туп-88-0122) (далі – ТУ 2).
- (87) При цьому абзацом п'ятим пункту 1 розділу III ТУ 2 АТ «Київоблгаз» передбачено встановлення єдиного вузла обліку газу для багатоквартирного житлового будинку (далі – Об'єкт газифікації) при проектуванні газових мереж зовнішнього газопостачання, будівництво яких має оплатити замовник будівництва – ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп», тобто аналогічно ТУ 1.
- (88) Разом із тим в опитувальному листі до Заяви ПП 2 про надання послуги з приєднання до ГРМ Об'єкта газифікації Замовник 2 передбачив встановлення в кожній квартирі індивідуального опалювального котла та газової поверхні, що свідчить про встановлення поквартирних засобів вимірювальної техніки та як наслідок розрахунки зі споживачами за спожитий газ будуть виконуватися за показниками індивідуальних засобів вимірювальної техніки.

- (89) При цьому АТ «Київоблгаз» листом від 07.03.2023 № 81001-Лв-6068-0323 (вх. Відділення № 60-01/753 від 13.03.2023) (далі – Лист 1) та листом від 28.04.2023 № 810-Лв-10686-0423 (вх. Відділення № 60-01/1544 від 05.05.2023) (далі – Лист 2) повідомило, що законодавством не передбачено обов'язку встановлювати загальнобудинковий ВОГ у разі встановлення поквартирних ЗВТ.
- (90) Однак АТ «Київоблгаз» у виданих ТУ 1 та ТУ 2 вимагало встановлення Заявником 1 та Заявником 2 комерційного вузла обліку природного газу (загальнобудинкового приладу обліку природного газу).
- (91) Заявники пов'язують відповідні дії АТ «Київоблгаз», які полягають у нав'язуванні додаткових умов приєднання та ущемленні інтересів споживачів послуги, з обранням як виконавця проектно-будівельних робіт не Товариства (яке також може надавати відповідну платну послугу), а іншого суб'єкта господарювання – ТОВ «ТСКНОВ», *«..оскільки інші забудовники, які обрали виконавцем проектно-будівельних робіт АТ «Київоблгаз» таких проблем не мають»*.
- (92) Отже, Заява ПП 1 була подана в період, коли Кодекс ГРМ діяв у редакції до 18.11.2021, а Заява ПП 2 була подана після введення в дію зазначених змін до Кодексу ГРМ.
- (93) У вимозі від 02.10.2021 № 60-02/8839 Відділення вимагало від Товариства, зокрема, надати ґрунтовні пояснення щодо визначення в ТУ 1 необхідності встановлення єдиного вузла обліку газу для житлових будинків без урахування заяви Замовника 1 від 11.05.2021 б/н стосовно небажання останнім організації та встановлення загальнобудинкового вузла обліку; а також вказати, хто був ініціатором щодо організації та встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу, передбаченого в ТУ 1, та за чий рахунок вона має бути здійснена; чи за рахунок плати за приєднання Замовника забезпечується Оператором ГРМ встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу (а саме, закупівля, монтаж та прийняття в експлуатацію).
- (94) Разом із тим АТ «Київоблгаз» у відповіді на зазначену вимогу не надало відповіді на поставлені питання, аргументуючи це тим, що сторони дійшли згоди розірвати договір від 04.08.2021 № 03F810-17362-21 з 07.12.2021.
- (95) Також Відділенням в ході розгляду справи, на юридичну адресу АТ «Київоблгаз» направлено вимогу про надання інформації від 13.02.2023 № 60-02/692, відповідно до якої Товариству необхідно було вказати, хто був ініціатором щодо організації та встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу, передбаченого в ТУ 1 та ТУ 2, а також вказати, за рахунок кого мав / має бути організований та встановлений загальнобудинковий вузол обліку природного газу.
- (96) Проте АТ «Київоблгаз» не надало відповіді на зазначені питання вимоги, процитувавши пункт 10 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ.
- (97) Відділення на юридичну адресу АТ «Київоблгаз» додатково направило вимогу про надання інформації від 05.04.2023 № 60-02/1616, зокрема, з аналогічними питаннями, зазначеними у вимозі Відділення від 13.02.2023 № 60-02/692.
- (98) Листом 2 АТ «Київоблгаз» повідомило Відділення, що ініціатором щодо організації та встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу,

передбаченого в ТУ 1 та ТУ 2, є замовники, а також зазначило, що організація та встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу здійснюється за рахунок замовника послуги з приєднання, тобто Замовником 1 та відповідно Замовником 2.

- (99) Порядок приєднання об'єктів замовників до газорозподільної системи визначається розділом V Кодексу ГРМ, пунктом 1 глави 1 якого зазначено, що власники об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до ГРМ **мають право на приєднання (технічний доступ) цих об'єктів до ГРМ**, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ у порядку, визначеному цим розділом.
- (100) Технічні умови приєднання до газорозподільної системи оформлюються Оператором ГРМ за типовою формою згідно з додатком 17 Кодексу ГРМ із визначенням типу приєднання та мають містити інформацію щодо: характеристики об'єкта (земельної ділянки) Замовника, розрахункові параметри приєднання, вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання, вихідні дані для проектування газових мереж внутрішнього газопостачання, а також вимоги до комерційного вузла обліку природного газу (зазначаються його технічні характеристики, рекомендований типорозмір, місце встановлення тощо).
- (101) Абзацом п'ятим пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ визначено, що вартість послуг з надання замовнику дозволу на приєднання, договору на приєднання та технічних умов приєднання визначається відповідно до Методології встановлення плати за приєднання, затвердженої Регулятором.
- (102) Відповідно до вимог пункту 7 розділу I Методології плата за приєднання передбачає відшкодування всіх витрат оператора газотранспортної або газорозподільної системи на розвиток газових мереж зовнішнього газопостачання (будівництво газових мереж від місця забезпечення потужності до точки приєднання), встановлення в точці вимірювання вузла обліку із забезпеченням його захисту від несприятливих погодних умов та несанкціонованого доступу, а також підключення газових мереж зовнішнього та внутрішнього газопостачання і пуск газу.
- (103) Окрім того, пунктом 1 розділу III Методології визначено, що граничний рівень плати за приєднання об'єктів замовників, що є нестандартним, визначається оператором газотранспортної / газорозподільної системи в договорі про приєднання з урахуванням вартості встановлення в точці вимірювання вузла обліку із забезпеченням його захисту від несприятливих погодних умов та несанкціонованого доступу, що визначається проектом зовнішнього газопостачання (або в передбачених Кодексом газотранспортної системи / Кодексом газорозподільних систем випадках проектом внутрішнього газопостачання) та його кошторисною частиною.
- (104) За наявною у Відділення інформацією в листі НКРЕКП від 26.11.2020 № 12637/16/7-20 (вх. Комітету № 7-01/15734 від 01.12.2020) з аналогічних питань зазначалося, зокрема, таке.
- (105) Положеннями пункту 1 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ (у редакції, чинній до 18.11.2021) було передбачено, що Оператор ГРМ зобов'язаний здійснювати закупівлю необхідного обладнання (зокрема газового лічильника) для надання послуг з приєднання на конкурсних засадах відповідно до вимог чинного законодавства.

- (106) Таким чином, при наданні послуг з приєднання саме на Оператора ГРМ було покладено обов'язок щодо закупівлі, встановлення та приймання в експлуатацію вузла обліку в точці вимірювання, а в подальшому здійснення заміни, ремонту та планової перевірки такого вузла обліку.
- (107) Зазначений принцип забезпечував оптимізацію витрат Оператора ГРМ на утримання, перевірку, ремонт, заміну парку газових лічильників тощо, а також можливість безперешкодного доступу для зняття показів лічильника природного газу.
- (108) Тобто при наданні послуг з приєднання об'єкта замовника Оператор ГРМ забезпечує встановлення вузла обліку газу.
- (109) Крім того, листом від 31.12.2021 № 15554/16.4.2/7-21 (вх. Комітету № 7-01/140 від 05.01.2022; вх. Відділення № 60-01/45 від 06.01.2022) НКРЕКП надала Комітету відповідні роз'яснення, в яких було зазначено, зокрема, таке.
- (110) Відповідно до положень пункту 7 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ (у редакції, чинній до 18.11.2021) Оператор ГРМ за рахунок плати за приєднання забезпечує організацію комерційного вузла обліку в точці вимірювання та введення його в експлуатацію відповідно до вимог розділів IX та X цього кодексу. У такому випадку після введення в експлуатацію комерційного вузла обліку Оператор ГРМ забезпечує за власний рахунок належний технічний стан комерційного ВОГ та його складових (ЗВТ), у тому числі проведення періодичної перевірки.
- (111) Необхідно зазначити, що відповідно до пункту 3 розділу V Технічних умов приєднання до газорозподільної системи (додаток 17 до Кодексу ГРМ) (у редакції, чинній до 18.11.2021) закупівля, монтаж та прийняття в експлуатацію вузла обліку забезпечуються Оператором ГРМ за рахунок плати за приєднання Замовника.
- (112) Водночас наразі відповідно до положень пункту 7 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ (у редакції, чинній після 18.11.2021) при наданні послуги приєднання організація та облаштування комерційного вузла обліку забезпечується Оператором ГРМ за рахунок плати за приєднання в рамках договору про приєднання.
- (113) За ініціативою замовника (крім побутових споживачів) організацію й облаштування комерційного вузла обліку газу може бути здійснено суб'єктом господарювання, що має право на провадження відповідного виду діяльності згідно з вимогами законодавства, за рахунок такого замовника, який стає власником цього вузла обліку. У такому разі вартість цих робіт не включається в розрахунок вартості послуги приєднання.
- (114) Приймання в експлуатацію комерційного вузла обліку газу здійснюється Оператором ГРМ за рахунок плати за приєднання.
- (115) Організація комерційного вузла обліку в точці вимірювання та введення його в експлуатацію здійснюється відповідно до вимог розділів IX та X Кодексу ГРМ. Після завершення послуги з приєднання та введення в експлуатацію комерційного вузла обліку його власник у подальшому забезпечує за власний рахунок належний технічний стан комерційного ВОГ та його складових (ЗВТ).
- (116) Згідно з пунктом 11 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ (в редакції, чинній після 18.11.2021), якщо об'єктом замовника, який необхідно приєднати до ГРМ, є дво- або

багатоповерховий будинок (крім випадку, коли відповідно до даних опитувального листа та/або заяви замовника зазначений будинок передбачається облаштувати загальнобудинковим комерційним вузлом обліку газу, за яким будуть здійснюватися комерційні розрахунки), то надання послуг з приєднання додатково передбачає:

- замовник при поданні заяви на приєднання та заповненні опитувального листа Оператора ГРМ повинен зазначити інформацію про необхідну потужність на будинок [визначається з урахуванням планового до розміщення в будинку газового обладнання (плита, водонагрівач, котел тощо)], кількість квартир (приміщень) у такому будинку з визначенням технічної потужності кожної квартири (приміщення). З метою спрощення заповнення опитувального листа допускається вказувати технічну потужність на одну квартиру (приміщення) для однотипних квартир (приміщень) у цьому будинку із зазначенням їх кількості;
 - Оператор ГРМ у технічних умовах приєднання визначає:
 - вихідні дані для проектування внутрішньобудинкової системи газопостачання дво- або багатоквартирного будинку;
 - вихідні дані для проектування систем газопостачання квартир та приміщень у дво- або багатоквартирному будинку;
 - вимоги до організації вузлів обліку газу, якими буде забезпечуватися комерційний облік газу квартир та інших приміщень дво- або багатоквартирного будинку. Замовник передбачає організацію комерційного обліку газу у проекті внутрішнього газопостачання, який погоджується Оператором ГРМ з урахуванням положень пункту 8 цієї глави;
 - до пуску газу у дво- або багатоквартирний будинок замовник має передати Оператору ГРМ копії технічної документації (копії виконавчої документації та копію проекту газових мереж внутрішнього газопостачання) та копію укладеного договору на технічне обслуговування внутрішньобудинкових систем газопостачання багатоквартирного будинку;
 - пуск Оператором ГРМ газу до квартир (приміщень) дво- або багатоквартирного будинку здійснюється лише після укладення з власником (користувачем) квартири (приміщення) договору розподілу природного газу з урахуванням абзацу шостого пункту 9 цієї глави.
- (117) Для забезпечення підключення до ГРМ дво- або багатоквартирного будинку:
- замовник має надати Оператору ГРМ підтвердні документи про введення в експлуатацію об'єкта будівництва;
 - Оператором ГРМ має бути забезпечено прийняття загальнобудинкового або поквартирних комерційних вузлів обліку газу в експлуатацію відповідно до вимог цього Кодексу;
 - між Оператором ГРМ та замовником має бути складений та підписаний акт балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін.
- (118) При наданні послуги з приєднання дво- або багатоквартирного будинку Оператор ГРМ має право здійснити заходи з унеможливлення несанкціонованого відбору природного газу на період до початку розподілу природного газу, у тому числі шляхом встановлення інвентарних заглушок та/або пломбування запірних пристроїв.
- (119) Так, будівництво та введення в експлуатацію газових мереж внутрішнього газопостачання забезпечується замовником. Проте саме технічні вимоги визначають

вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання від місця забезпечення потужності до точки приєднання та вихідні дані для проектування й будівництва газових мереж внутрішнього газопостачання об'єкта замовника від точки приєднання до газових приладів і пристроїв замовника.

- (120) Технічні умови визначають комплекс умов та вимог до інженерного забезпечення об'єкта будівництва, який приєднується до ГРМ, та які повинні відповідати його розрахунковим параметрам щодо газопостачання й видаються Оператором ГРМ.
- (121) Кодекс ГРМ не забороняє Оператору ГРМ зазначати в технічних умовах на приєднання вимог до встановлення загальнобудинкового ВОГ або індивідуальних лічильників природного газу. Положення розділу V додатка 17 до Кодексу ГРМ повинні визначати вимоги до комерційного вузла обліку (загальнобудинковий та/або індивідуальний) природного газу.
- (122) Відповідно до положень абзацу другого пункту 1 глави 5 розділу IX Кодексу ГРМ балансоутримувач (управитель) не може відмовити Оператору ГРМ в організації та встановленні загальнобудинкового вузла обліку природного газу, якщо ці заходи здійснюються за рахунок Оператора ГРМ.
- (123) Таким чином, якщо відповідно до заяви на приєднання та доданих до неї документів (опитувального листа до заяви) передбачається організація комерційного обліку на об'єкті замовника шляхом встановлення поквартирних лічильників газу, то в такому випадку улаштування загальнобудинкового вузла обліку здійснюється за рахунок його ініціатора, тобто в даному випадку – за рахунок Оператора ГРМ.
- (124) Враховуючи наведене, а саме ті обставини, що:
- у Заяві ПП 1 та Заяві ПП 2 у розділі «додаткова інформація» зазначено, що: *«розробку проекту зовнішнього газопостачання забезпечує Замовник»;*
 - в опитувальних листах до Заяви ПП 1 та Заяви ПП 2 у пункті 3 (на виконання положення пункту 11 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ) зазначено інформацію про необхідну потужність на будинок / в точці приєднання / в місці її забезпечення [визначається з урахуванням планового розміщення в будинку газового обладнання (опалювальний котел)] та кількість квартир (приміщень) у такому будинку з визначенням технічної потужності кожної квартири (приміщення);
 - Замовник у заявах від 11.05.2021 б/н та від 21.05.2021 б/н повідомляв, що він не бажає організувати і встановлювати загальнобудинковий вузол обліку та не готовий оплачувати його встановлення та організацію;
 - оскільки ініціатором встановлення загальнобудинкового вузла обліку є Оператор ГРМ, то саме за його рахунок має здійснюватися плата за його встановлення та організацію, а не перекладатися на Замовника.
- (125) Тобто АТ «Київоблгаз» має право з власної ініціативи й за власний рахунок здійснити організацію та встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу.
- (126) Додатково необхідно зазначити, що за наявною у Відділення інформацією, НКРЕКП у своїй постанові від 17.12.2021 № 2670 «Про накладення штрафу на АТ «Київоблгаз» за порушення вимог законодавства та Ліцензійних умов провадження господарської діяльності з розподілу природного газу та здійснення заходів державного регулювання» (оприлюдненою на офіційному вебсайті НКРЕКП 21.12.2021) за результатами розгляду аналогічних питань, порушених у Заявах, зобов'язало АТ «Київоблгаз» у зв'язку з виявленими порушеннями положень пункту 1 глави 5 розділу IX Кодексу ГРМ врегулювати відносини з гр. Миколайчуком Р. В., зокрема, у

частині організації та встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу за ініціативи балансоутримувача (управителя) або Оператора ГРМ та за їх рахунок у багатоквартирному будинку (гуртожитку) або на групу будинків (гуртожитків), мешканці яких у повному обсязі чи частково розраховуються за нормами споживання, або для цілей складання загального балансу споживання природного газу.

- (127) Право на приєднання до газових мереж об'єктів замовників має газорозподільне (газотранспортне) підприємство, у власності якого перебувають газові мережі, до яких здійснюється приєднання. Тобто право на приєднання до газових мереж, які перебувають у власності, користуванні, господарському віданні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», та видачу технічних умов приєднання до газорозподільної системи має виключно АТ «Київоблгаз».
- (128) АТ «Київоблгаз» Листом 1 повідомило Відділення, що приєднання об'єкта газифікації до газорозподільної системи відповідно до Заяви ПП 2 не відбулось, оскільки ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» не повернуло АТ «Київоблгаз» ТУ 2 (абзацом десятим пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ передбачено, що договір на приєднання та технічні умови приєднання набувають чинності з дати повернення їх Оператору ГРМ підписаними замовником та за умови оплати вартості послуг з надання замовнику, договору на приєднання та технічних умов приєднання, якщо вона передбачена чинним законодавством).
- (129) При цьому необхідно зазначити, що наведені дії ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» обумовлені тим, що ТУ 2, які були видані АТ «Київоблгаз», були передбачені встановленням єдиного вузла обліку газу для багатоквартирного житлового будинку при проектуванні газових мереж зовнішнього газопостачання, будівництво яких має оплатити замовник будівництва – ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп».
- (130) Додатково необхідно зазначити, що на виконання вимоги Відділення про надання інформації від 05.04.2023 № 60-02/1616 АТ «Київоблгаз» Листом 2 повідомило, що звернень від ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» щодо встановлення комерційного вузла обліку природного газу (загальнобудинкового приладу обліку природного газу) до АТ «Київоблгаз» не надходило.
- (131) Враховуючи наведене, ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» не ініціювало питання організації та встановлення загальнобудинкового вузла обліку для багатоквартирного будинку та, відповідно, не планувало оплачувати послуги з його організації та встановлення.
- (132) АТ «Київоблгаз» листом від 18.09.2023 № 810-Сл-24746-0923 (вх. Відділення № 60-01/3206 від 22.09.2023) повідомило, що ТУ 2 воно скоригувало за власною ініціативою в частині «встановлення єдиного вузла обліку газу для житлових будинків / житлового комплексу», виданих на приєднання до газорозподільної системи об'єкта, проте скореговані технічні умови приєднання до газорозподільної системи ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» не направлялись.
- (133) Разом із тим не направлення (або не доведення до відома в інший спосіб) позбавляє можливості замовника приєднання здійснювати (проводити, замовляти) проектні роботи з приєднання за умовами, визначеними Оператором ГРМ у технічних умовах приєднання.

- (134) З метою дослідження системності дій АТ «Київоблгаз» з порушеного питання Відділення на юридичні адреси інших замовників послуг з приєднання до газорозподільної системи АТ «Київоблгаз» (далі – Замовники послуги) направило листи про надання інформації щодо умов приєднання об'єктів до ГРМ від 07.06.2023 № 60-02/2520.
- (135) Замовники послуги повинні були, зокрема, вказати хто був ініціатором щодо організації та встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу (єдиного вузла обліку газу для житлових будинків / житлового комплексу), передбаченого в технічних умовах приєднання до газорозподільної системи й опитувального листа та, у разі, якщо ініціатором був Замовник послуги, надати підтвердні документи.
- (136) При цьому Відділення направило до АТ «Київоблгаз» вимогу про надання інформації від 28.07.2023 № 60-02/3296, відповідно до якої Товариство повинне було надати, зокрема, копії документів (заяви замовників послуг з приєднання тощо), які підтверджують, що ініціатором встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації) (загальнобудинкового приладу обліку природного газу) був саме замовник послуги з приєднання до ГРМ.
- (137) АТ «Київоблгаз» листом від 15.08.2023 № 810-Лв-22636-0823 (вх. Відділення № 60-01/2764 від 16.08.2023) зазначило, що **ініціатором встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу** для житлових будинків (об'єктів газифікації) (загальнобудинкового приладу обліку природного газу) **були замовники послуги з приєднання** до ГРМ відповідно до поданих заяв, тобто Замовники послуги.
- (138) Під час аналізу відповіді Товариства на вимогу Відділення від 28.07.2023 № 60-02/3296 листом від 15.08.2023 № 810-Лв-22636-0823 (вх. Відділення № 60-01/2764 від 16.08.2023) Відділення встановило, що АТ «Київоблгаз» не надало копії документів (заяви замовників послуг з приєднання, тощо), які підтверджують, що ініціатором встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації) (загальнобудинкового приладу обліку природного газу) був саме замовник послуги з приєднання до ГРМ.
- (139) При цьому заяви приєднання, опитувальні листи та технічні умови приєднання, які були видані АТ «Київоблгаз» Замовникам приєднання до ГРМ, **не містять відомостей та інформації щодо виявлення ними ініціативи на встановлення єдиного комерційного вузла обліку** природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації) (загальнобудинкового приладу обліку природного газу).
- (140) Крім того, повідомлена АТ «Київоблгаз» інформація, що **ініціаторами на встановлення єдиного комерційного вузла обліку** природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації) були, зокрема, гр. Миколайчук М. В. (Заявник 1) та ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» (Заявник 2), не відповідає дійсності, оскільки зазначені замовники приєднання, як встановлено за результатами аналізу матеріалів поданих ними заяв та у ході проведеного розслідування під час розгляду справи, не зверталися з будь-яким заявами / листами до Оператора ГРМ, які б виражали їх ініціативу з порушеного питання.
- (141) Натомість гр. Миколайчук М. В. у заяві від 21.05.2021 б/н до Товариства повідомляв, що він не бажає організувати і встановлювати загальнобудинковий вузол обліку й не готовий оплачувати його встановлення та організацію.

- (142) На виконання вимоги Відділення про надання інформації від 07.06.2023 № 60-02/2520 замовники приєднання повідомили, зокрема, таке:
- ПрАТ «Бородянська спеціалізована пересувна механізована колона-15» (лист від 07.08.2023 № 74 [вх. Відділення № 60-01/2653 від 08.08.2023]), ТОВ «БК Модус груп» (лист від 31.07.2023 № 31/07-23 (вх. Відділення № 60-01/2660 від 08.08.2023)), ТОВ «Білгородбуд» [лист від 29.06.2023 № 29/06-23-3 (вх. Відділення № 60-01/2253 від 03.07.2023)], ТОВ «Фундамент БТС Девелопмент» [лист від 21.07.2023 № 44 (вх. Відділення № 60-01/2460 від 24.07.2023)], ТОВ «Онлівілл» [лист від 29.06.2023 № 29/06/23-3 (вх. Відділення № 60-01/2255 від 03.07.2023)], ТОВ «Рівербанк» [лист від 05.07.2023 № 05/07-23 (вх. Відділення № 60-01/2322 від 10.07.2023)] та ТОВ «Вотерфронт» [лист від 07.07.2023 № 07-07-23/1 (вх. Відділення № 60-01/2321 від 10.07.2023)] зазначили, що ініціатором щодо організації та встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу, передбаченого в технічних умовах приєднання до газорозподільної системи, було **АТ «Київоблгаз»**;
 - ПАТ «Гравіс» [лист від 20.06.2023 № 20/06-23 (вх. Відділення № 60-01/2133 від 22.06.2023)], ОК «Горизонт Сервіс» [лист від 11.07.2023 № 73 (вх. Відділення № 60-01/2430 від 19.07.2023)] та ТОВ «Тайм Ріелті» [лист від 28.06.2023 № 28/06 (вх. Відділення № 60-01/2231 від 30.06.2023)] повідомили, що не були ініціаторами щодо організації та встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу, передбаченого в технічних умовах приєднання до газорозподільної системи;
 - ТОВ «Відважних» [лист від 03.07.2023 № 03/2023 (вх. Відділення № 60-01/2281 від 05.07.2023)] та ТОВ «Інвестиційна група «Молодість» [лист від 29.06.2023 № 29/06 (вх. Відділення № 60-01/2254 від 04.07.2023)] повідомили, що організація та встановлення загальнобудинкового вузла обліку природного газу, передбаченого в технічних умовах приєднання до газорозподільної системи, була обумовлена взаємною згодою товариств й АТ «Київоблгаз», проте документальне підтвердження цієї згоди відсутнє.
- (143) АТ «Київоблгаз» Листом 2 на вимогу Відділення від 05.04.2023 № 60-02/1616 повідомило, що в період протягом 2021 року по квітень 2023 року Товариство видало 263 технічні умови нестандартного приєднання до газорозподільної системи з вимогою щодо встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації) за рахунок замовників послуг з приєднання.
- (144) При цьому деякі замовники послуги з приєднання до ГРМ, ознайомившись із технічними умовами приєднання до ГРМ, подавали до АТ «Київоблгаз» заяви / звернення / листи щодо коригування технічних умов у частині «встановлення єдиного вузла обліку газу для житлових будинків / житлового комплексу», виданих на приєднання до газорозподільної системи об'єкта.
- (145) АТ «Київоблгаз» станом на серпень 2023 року з 263 **виданих технічних умов** нестандартного приєднання до газорозподільної системи з вимогою щодо встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації) за рахунок замовників послуг з приєднання скоригувало:
- за заявою замовника – 143;
 - за власною ініціативою АТ «Київоблгаз» – 15.
- (146) Разом із тим Товариство не надало пояснень щодо вибіркового підходу з коригування технічних умов нестандартного приєднання за власною ініціативою, а також не

пояснило причин того, що з 263 виданих технічних умов, які містили вимогу про встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації) за рахунок замовників, станом на серпень 2023 року не було скориговано 95 технічних умов.

- (147) Враховуючи викладене, висунення АТ «Київоблгаз» до замовників послуг з приєднання до газорозподільної системи в технічних умовах приєднання до газорозподільної системи вимоги щодо встановлення єдиного вузла обліку природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації) за рахунок останнього призводить до ущемлення інтересів замовників послуг з приєднання до газорозподільної системи.
- (148) Ущемлення інтересів замовників послуг з приєднання до газорозподільної системи в такому випадку полягає в тому, що при виконанні цієї вимоги Товариства, замовники послуги з приєднання до газорозподільної системи могли понести додаткові матеріальні витрати.
- (149) Таким чином, відповідні дії АТ «Київоблгаз» є порушенням, передбаченим законодавством про захист економічної конкуренції.

5. ПРАВОВА КВАЛІФІКАЦІЯ ДІЙ ВІДПОВІДАЧА

- (150) Дії АТ «Київоблгаз» були б неможливими за умови зазначення ним значної конкуренції на ринку, адже в такому випадку споживачі послуги з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації Товариства, мали б можливість обирати між кількома виконавцями таких послуг та, у разі ущемлення їх інтересів, обрали б іншого виконавця цих послуг.
- (151) У випадку ж відсутності конкуренції на відповідному ринку і, як наслідок, відсутності у споживачів альтернативи щодо отримання таких послуг, інакше ніж у АТ «Київоблгаз», зазначені вище дії призвели до настання негативних наслідків для споживачів.
- (152) Відповідно до частини першої статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції» зловживанням монопольним (домінуючим) становищем на ринку є дії чи бездіяльність суб'єкта господарювання, який займає монопольне (домінуюче) становище на ринку, що призвели або можуть призвести до недопущення, усунення чи обмеження конкуренції, або ущемлення інтересів інших суб'єктів господарювання чи споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.
- (153) Таким чином, дії АТ «Київоблгаз», які полягають у встановленні для замовників у технічних умовах приєднання до газорозподільної системи вимоги щодо встановлення єдиного вузла обліку природного газу для житлових будинків, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», шляхом вчинення дій, що

могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (154) При цьому у зв'язку з прийняттям постанови НКРЕКП від 31.08.2023 № 1594 «Про зупинення дії ліцензії з розподілу природного газу, виданої АТ «Київоблгаз»», якою зупинено АТ «Київоблгаз» дію ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, виданої відповідно до постанови НКРЕКП від 29.06.2017 № 855, у зв'язку з передачею цілісного майнового комплексу з розподілу природного газу іншому суб'єкту господарювання, який отримав відповідну ліцензію, порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях АТ «Київоблгаз» наразі не є триваючим.

6. ЗАПЕРЕЧЕННЯ ВІДПОВІДАЧА ТА ЇХ СПРОСТУВАННЯ

- (155) АТ «Київоблгаз» листом від 20.10.2023 № 810-Сл-25851-1023 (вх. Відділення № 60-01/3537 від 25.10.2023) надало Відділенню письмові зауваження та заперечення до Подання.
- (156) Заперечення АТ «Київоблгаз», надані Відділенню полягали, зокрема в такому.
- (157) Товариство повідомило, що вимоги пункту 1 глави 5 розділу IX Кодексу ГРМ поширюються виключно на збудовані, газифіковані житлові будинки, в яких є балансоутримувачі (управителі), мешканці яких у повному обсязі чи частково розраховуються за нормами споживання. Іншому тлумаченню / поширенню ні інші правовідносини, а саме на об'єкти на етапі будівництва, вказана норма не може бути застосована у зв'язку з однозначністю її формулювання та відсутністю інших вимог згідно з нормативними документами. У зв'язку із цим застосування / поширення вказаних приписів норми до нових об'єктів газопостачання, як це наводиться в поданні, є необґрунтованим. Відповідно зроблені на їх основі подальші висновки, наведені в поданні, не мають законодавчо та нормативно визначеного підґрунтя.
- (158) Зазначене зауваження не може бути взяте до уваги та не спростовує факту вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції Товариством, яке полягає у встановленні для замовників у **технічних умовах приєднання до газорозподільної системи** вимоги щодо встановлення єдиного вузла обліку природного газу для житлових будинків, з огляду на таке.
- (159) Особливості та **порядок приєднання об'єктів замовників (технічного доступу) до ГРМ визначені розділом V Кодексу ГРМ, а не розділом IX**, який стосується правил комерційного обліку природного газу в газорозподільній системі, а глава 5 якого визначає **особливості організації обліку газу в багатоквартирних будинках та гуртожитках**.
- (160) Так, пунктом 1 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ передбачено, що власники **об'єктів будівництва або існуючих об'єктів (земельних ділянок), які фізично не підключені до ГРМ, мають право на приєднання (технічний доступ)** цих об'єктів до ГРМ, що на законних підставах перебуває у власності або користуванні (у тому числі в експлуатації) Оператора ГРМ, у порядку, визначеному цим розділом.
- (161) При цьому пунктом 1 глави 5 розділу IX Кодексу ГРМ передбачено, що за ініціативи **балансоутримувача (управителя) або Оператора ГРМ** та за їх рахунок у багатоквартирному будинку (гуртожитку) або на групу будинків (гуртожитків),

мешканці яких в повному обсязі чи частково розраховуються за нормами споживання, або для цілей складання загального балансу споживання природного газу може бути організований та встановлений загальнобудинковий вузол обліку природного газу. Балансоутримувач (управитель) не може відмовити Оператору ГРМ в організації та встановленні загальнобудинкового вузла обліку природного газу, якщо ці заходи здійснюються за рахунок Оператора ГРМ.

- (162) Разом із тим предметом розгляду цієї справи є приєднання об'єктів будівництва (багатоквартирних житлових будинків) до ГРМ. У свою чергу **порядок приєднання об'єктів замовників (технічного доступу) до ГРМ визначений розділом V Кодексу ГРМ**. Відтак за результатами аналізу правових норм саме цього розділу Кодексу ГРМ Відділенням і були зроблені висновки про те, що за відсутності ініціативи в опитувальних листах до заяв (та/або доданих до них документів) приєднання замовників щодо встановлення єдиного вузла обліку природного газу, вимога Оператора ГРМ у технічних умовах приєднання щодо його встановлення для житлових будинків за рахунок замовника надає можливість Оператору ГРМ (надавачу послуги з приєднання до ГРМ) уникати таких витрат.
- (163) Тобто Товариство, як суб'єкт господарювання, що займає монопольне (домінуюче) становище на відповідному ринку, зловживає таким становищем, оскільки змушує контрагентів (замовників приєднання) за вимогами технічних умов приєднання встановлювати єдиний вузол обліку даних, тобто нести додаткові фінансові витрати, які має нести саме АТ «Київоблгаз» (оскільки саме Оператор ГРМ є ініціатором його організації та встановлення), зазначене було б неможливе за умов існування значної конкуренції.
- (164) Крім того НКРЕКП у листі від 26.11.2020 № 12637/16/7-20 наголошувалося, що положеннями пункту 1 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ (у редакції від 27.05.2021, чинної в період звернення Замовника 1 із ЗПП 1 та отримання ТУ 1) було передбачено, що Оператор ГРМ зобов'язаний здійснювати закупівлю необхідного обладнання (зокрема газового лічильника) для надання послуг з приєднання на конкурсних засадах відповідно до вимог чинного законодавства.
- (165) Таким чином, при наданні послуг з приєднання саме на Оператора ГРМ було покладено обов'язок щодо закупівлі, встановлення та приймання в експлуатацію вузла обліку в точці вимірювання, а в подальшому здійснення заміни, ремонту та планової повірки такого вузла обліку.
- (166) Зазначений принцип забезпечує оптимізацію витрат Оператора ГРМ на утримання, повірку, ремонт, заміну парку газових лічильників тощо, а також можливість безперешкодного доступу для зняття показів лічильника природного газу.
- (167) Тобто при наданні послуг з приєднання об'єкта замовника Оператор ГРМ забезпечує встановлення вузла обліку газу.
- (168) При цьому обставина, передбачена пунктом 1 глави 5 розділу IX Кодексу ГРМ, що за **ініціативи** балансоутримувача (управителя) або Оператора ГРМ та за **їх рахунок** в багатоквартирному будинку (гуртожитку) або на групу будинків (гуртожитків), мешканці яких в повному обсязі чи частково розраховуються за нормами споживання, або для цілей складання загального балансу споживання природного газу **може бути організований** і встановлений загальнобудинковий вузол обліку природного газу, а також, що балансоутримувач (управитель) не може відмовити Оператору ГРМ в

організації та встановленні загальнобудинкового вузла обліку природного газу, **якщо ці заходи здійснюються за рахунок Оператора ГРМ**, є додатковим аргументом того, що на етапі приєднання об'єкта будівництва до ГРМ загальнобудинковий вузол обліку природного газу може не бути передбачений, тому в разі наявності ініціативи щодо його організації на етапі вже збудованого та введеного в експлуатацію об'єкта, саме за рахунок ініціатора здійснюються відповідні заходи.

- (169) Крім того, відповідно до пункту 11 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ (зокрема, в редакції від 24.12.2021, чинній у період звернення Замовника 2 із ЗПП 2 та отримання ТУ 2), що діє після 18.11.2021), якщо об'єктом замовника, який необхідно приєднати до ГРМ, є дво- або багатопверховий будинок (**крім випадку, коли відповідно до даних опитувального листа та/або заяви замовника зазначений будинок передбачається облаштувати загальнобудинковим комерційним вузлом обліку газу**, за яким будуть здійснюватися комерційні розрахунки), то надання послуг з приєднання додатково передбачає:
- замовник при поданні заяви на приєднання та заповненні опитувального листа Оператора ГРМ повинен зазначити інформацію про необхідну потужність на будинок [визначається з урахуванням планового до розміщення в будинку газового обладнання (плита, водонагрівач, котел тощо)], кількість квартир (приміщень) у такому будинку з визначенням технічної потужності кожної квартири (приміщення). З метою спрощення заповнення опитувального листа допускається вказувати технічну потужність на одну квартиру (приміщення) для однотипних квартир (приміщень) у цьому будинку із зазначенням їх кількості;
 - Оператор ГРМ у технічних умовах приєднання, зокрема, визначає вимоги до організації вузлів обліку газу, якими буде забезпечуватися комерційний облік газу квартир та інших приміщень дво- або багатоквартирного будинку. Замовник передбачає організацію комерційного обліку газу у проекті внутрішнього газопостачання, який погоджується Оператором ГРМ з урахуванням положень пункту 8 цієї глави.
- (170) При цьому для забезпечення підключення до ГРМ дво- або багатоквартирного будинку:
- замовник має надати Оператору ГРМ підтвердні документи про введення в експлуатацію об'єкта будівництва;
 - **Оператором ГРМ має бути забезпечено прийняття загальнобудинкового або поквартирних комерційних вузлів обліку газу в експлуатацію відповідно до вимог цього Кодексу;**
 - між Оператором ГРМ та замовником має бути складений та підписаний акт балансової належності та експлуатаційної відповідальності сторін.
- (171) Разом із тим в опитувальному листі до Заяви ПП 2 про надання послуги з приєднання до ГРМ Об'єкта газифікації Замовник 2 передбачив встановлення в кожній квартирі індивідуального опалювального котла та газової поверхні, що свідчить про встановлення поквартирних засобів вимірювальної техніки та, як наслідок, розрахунки з споживачами за спожитий газ будуть виконуватися за показниками індивідуальних засобів вимірювальної техніки, а не за нормами споживання, про що зазначається в пункті 1 глави 5 розділу IX Кодексу ГРМ.
- (172) Отже, Товариство як ініціатор мало за власний рахунок здійснити організацію та встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу.

- (173) Таким чином, висновки про наявність порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях АТ «Київоблгаз» є обґрунтованими та такими, що відповідають положенням законодавства.
- (174) АТ «Київоблгаз» також повідомило, що технічні умови приєднання до газорозподільної системи ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» були скореговані, проте не були Товариством направлені ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп», оскільки відповідно до пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ Оператор ГРМ зобов'язаний повернути замовнику проект договору на приєднання, проект технічних умов приєднання та відповідні рахунки щодо їх оплати у визначений в опитувальному листі спосіб. У заяві на приєднання, заповненій та підписаній власноруч представником замовника, вказано, що способом отримання документів щодо розгляду цієї заяви (технічні умови, договір рахунок) є «наручно за місцем подання заяви». Крім того, представником замовника не повернуто підписані технічні умови та договір на приєднання, що свідчить про не укладену угоду приєднання.
- (175) Зазначена обставина не може бути взята до уваги, оскільки ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп» не було повернуто АТ «Київоблгаз» ТУ 2 (абзацом десятим пункту 2 глави 2 розділу V Кодексу (в редакції, чинній після 18.11.2021) передбачено, що договір на приєднання та технічні умови приєднання набувають чинності з дати повернення їх Оператору ГРМ, підписаними замовником, та за умови оплати вартості послуг з надання замовнику, договору на приєднання та технічних умов приєднання, якщо вона передбачена чинним законодавством) у зв'язку з тим, що ТУ 2 було передбачено встановлення єдиного вузла обліку газу для багатоквартирного житлового будинку при проектуванні газових мереж зовнішнього газопостачання, будівництво яких має оплатити Замовник будівництва – ОК «ЖБК «Гранд Білдінг Груп».
- (176) При цьому пункт 2 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ, на який посилається Відповідач, поширюється виключно на отримання замовником послуги з приєднання, у визначений в опитувальному листі спосіб, а саме «наручно за місцем подання заяви», проекту договору на приєднання, проекту технічних умов приєднання та відповідні рахунки щодо їх оплати, а не усієї кореспонденції, яка пов'язана із приєднанням та/або може змінювати умови приєднання.
- (177) У той же час, не направлення Товариством (або не доведення до відома в інший спосіб) інформації щодо коригування технічних умов приєднання до газорозподільної системи за власною ініціативою АТ «Київоблгаз» в частині «встановлення єдиного вузла обліку газу для житлових будинків / житлового комплексу» позбавляє можливості замовника приєднання здійснювати (проводити, замовляти) проектні роботи з приєднання за умовами, визначеними Оператором ГРМ у скорегованих технічних умовах приєднання.
- (178) Крім того, зазначена обставина стосується можливого усунення наслідків порушення та не спростовує факту наявності самого порушення, яке полягало у встановленні, зокрема, до Замовника 2 в технічних умовах (ТУ 2) приєднання до газорозподільної системи вимоги щодо встановлення єдиного вузла обліку природного газу для житлових будинків.
- (179) АТ «Київоблгаз» у наданих запереченнях також зазначило, що технічні умови розроблялися на підставі Кодексу ГРМ у редакції, чинній на час їх підготовки. Зокрема, пунктом 10 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ (в редакції, чинній до 18.11.2021) визначено, що якщо система внутрішнього газопостачання замовника

передбачатиме підключення третіх осіб (інших замовників, споживачів), то в такому випадку замовник при поданні заяви на приєднання та заповненні опитувального листа Оператора ГРМ повинен зазначити відповідну інформацію про третіх осіб та надати їх перелік. Відсутність інформації від замовника, що має бути вказана останнім, покладає у свою чергу на Оператора ГРМ зобов'язання виходити з ініціативою уточнення цих даних. Замовниками відповідна інформація щодо підключення третіх осіб не надавалась, тому АТ «Київоблгаз», керуючись пунктом 7 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ (в редакції, чинній до 18.11.2021), визначило прогнозовану (орієнтовну) точку вимірювання (місце встановлення комерційного вузла обліку природного газу), що має бути зазначена в технічних умовах приєднання та договорі на приєднання, в точці приєднання.

- (180) Також АТ «Київоблгаз» повідомило, що заяви про приєднання до газорозподільної системи були подані без необхідної інформації щодо підключення третіх осіб, та зазначило, що АТ «Київоблгаз» не може погодитись з оцінкою, що саме товариство було ініціатором щодо встановлення загальнобудинкового вузла обліку газу.
- (181) Зазначене зауваження не може бути взяте до уваги, оскільки необхідність встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків зазначалася в пункті 1 розділу III ТУ 1 та ТУ 2, який має назву «Вихідні дані для проектування газових мереж зовнішнього газопостачання», тобто відноситься до газових мереж зовнішнього газопостачання, будівництво яких має оплачувати замовник.
- (182) Разом із тим положення пункту 10 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ (в редакції, чинній до 18.11.2021), на яке посилається Товариство, стосується та визначає порядок дій замовника у випадку, коли система внутрішнього газопостачання замовника передбачатиме підключення третіх осіб (інших замовників, споживачів).
- (183) Так, АТ «Київоблгаз» зазначило, що оскільки замовниками інформація щодо підключення третіх осіб не надавалась, то керуючись пунктом 7 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ було визначено прогнозовану точку вимірювання (місце встановлення комерційного вузла обліку природного газу), що має бути зазначена в технічних умовах приєднання та договорі на приєднання, визначається в точці приєднання.
- (184) Відповідно до термінів, визначених у пункті 4 глави 1 розділу I Кодексу ГРМ:
- газові мережі внутрішнього газопостачання – **газові мережі від місця / точки приєднання об'єкта** або земельної ділянки замовника до його газових приладів (пристроїв) включно або до системи газоспоживання третіх осіб (замовників, споживачів);
 - газові мережі зовнішнього газопостачання – **газові мережі від місця забезпечення потужності до місця / точки приєднання об'єкта** або земельної ділянки замовника;
 - заява-приєднання – складена за встановленою формою письмова заява споживача, що засвідчує його волевиявлення на приєднання до договору розподілу природного газу та містить персоніфіковані дані споживача та його об'єкта;
 - місце забезпечення потужності (точка забезпечення потужності) – **місце / точка** на існуючому об'єкті газорозподільної системи, яка на законних підставах перебуває у власності чи користуванні (у тому числі в експлуатації) оператора газорозподільної системи, від якого (якої) здійснюється будівництво (розвиток) газових мереж до об'єкта замовника (точки приєднання) та/або забезпечується необхідний рівень потужності, замовленої для об'єкта приєднання;

- місце приєднання (точка приєднання) – запроектована або існуюча **межа балансової належності між газовими мережами зовнішнього та внутрішнього газопостачання**.

- (185) Отже, **багатоквартирні будинки** з однотипним інженерно-санітарним обладнанням та подібними будівельними й архітектурними характеристиками підключаються через один газопровід і **мають одне й те саме місце забезпечення потужності**.
- (186) Таким чином, Замовник 1 та Замовник 2 не планували приєднувати / підключати третіх осіб (інших замовників, споживачів) до **їх систем внутрішнього газопостачання** (в розумінні положень і термінів Кодексу ГРМ), тому і не мали повідомляти про них Оператора ГРМ, так само визначення Товариством **прогнозованої точки вимірювання** не можна ототожнювати з вимогою про необхідність встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків, які зазначалися в пункті 1 розділу III ТУ 1 та ТУ 2 та який має назву «Вихідні дані для проектування газових **мереж зовнішнього газопостачання**».
- (187) Також слід зазначити, що АТ «Київоблгаз» безпідставно ототожнює «ініціативу уточнення даних» з «ініціативою встановлення єдиного вузла обліку природного газу», яка, зокрема від Замовника 1 та Замовника 2 не надходила (не зазначалася в заяві приєднання та опитувальному листі).
- (188) При цьому Товариство в листі від 15.08.2023 № 810-Лв-22636-0823 (вх. Відділення № 60-01/2764 від 16.08.2023) повідомляло, що ініціатором встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації) були замовники послуги з приєднання до ГРМ, що не відповідає дійсності та підтверджено матеріалами даної антимонопольної справи, оскільки заяви приєднання, опитувальні листи та технічні умови приєднання, які були видані АТ «Київоблгаз» замовникам приєднання до ГРМ, не містять відомостей та інформації щодо виявлення ними ініціативи на встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації).
- (189) Пунктом 10 глави 2 розділу V Кодексу ГРМ (в редакції після 18.11.2021) передбачено, що **дія цього пункту не поширюється на приєднання дво- або багатоквартирного будинку**, тобто було уточнено та виокремлено питання приєднання третіх осіб до внутрішніх систем газопостачання замовників.
- (190) Щодо непогодження Товариства з твердженням про те, що його дії, які полягали в нав'язуванні додаткових умов приєднання та ущемленні інтересів споживачів, пов'язуються з обранням як виконавця проектно-будівельних робіт не Товариства, а іншого суб'єкта господарювання, слід зазначити, що така обставина стосується можливих причин й умов, що сприяли вчиненню відповідного порушення у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання до ГРМ, не спростовує факт його вчинення та доведеності такого порушення, що ґрунтується на доказах, зібраних під час розгляду цієї справи.
- (191) *Стосовно висування вимоги в технічних умовах приєднання, зокрема, в частині «встановлення єдиного вузла обліку газу для житлових будинків / житлового комплексу», необхідно зазначити, що Товариство видало протягом 2021 року по квітень 2023 року 263 технічні умови нестандартного приєднання до газорозподільної системи з вимогою щодо встановлення єдиного комерційного вузла обліку природного газу для житлових будинків (об'єктів газифікації) за рахунок замовників послуг з приєднання та з них за власною ініціативою скореговано лише 15 технічних умов, оскільки за твердженням АТ «Київоблгаз», воно «дійшло висновку про допущення помилок під час їх підготовки в частині вузла обліку газу»*

[під час розгляду цієї справи, що підтверджується листом АТ «Київоблгаз» від 18.09.2023 № 810-Сл-24746-0923 (вх. Відділення № 60-01/3206 від 22.09.2023)].

- (192) Товариство повідомило, що решту технічних умов не було скореговано, оскільки їх положення відповідали чинним на час їх підготовки вимогам Кодексу ГРМ, а саме тому, що технічні умови стосувалися нових об'єктів газопостачання, а не тих, що вже експлуатуються, тому положення пункту 1 глави 5 розділу IX Кодексу ГРМ на них не поширювалися.
- (193) Зазначені доводи, які стосуються усунення наслідків порушення, не можуть бути враховані з огляду на таке:
- Кодекс ГРМ (зі змінами) не містить положень про те, що Оператори ГРМ мали / мають право вимагати від замовників приєднання встановлення єдиних вузлів обліку природного газу за рахунок замовників;
 - як зазначалося, особливості та **порядок приєднання об'єктів замовників (технічного доступу) до ГРМ визначені розділом V Кодексу ГРМ, а не розділом IX, який стосується правил комерційного обліку природного газу в газорозподільній системі, а глава 5 якого визначає особливості організації обліку газу в багатоквартирних будинках та гуртожитках.** Будь-який будинок до етапу організації обліку газу в ньому проходить етап приєднання до ГРМ. **Тому, якщо питання можливості встановлення єдиного вузла обліку його ініціатором визначається в IX розділі, тобто вже після приєднання будинку до ГРМ, то на етапі приєднання об'єкта будівництва / збудованого будинку не може виникати обов'язку нав'язування Оператором ГРМ єдиного вузла обліку за рахунок замовника;**
 - Регулятором у листі від 26.11.2020 № 12637/16/7-20 наголошувалося, що положеннями пункту 1 глави 1 розділу V Кодексу ГРМ (зокрема в редакції від 27.05.2021, чинній у період звернення Замовника 1 із ЗПП 1 та отримання ТУ 1) було передбачено, що Оператор ГРМ зобов'язаний здійснювати закупівлю необхідного обладнання (зокрема газового лічильника) для надання послуг з приєднання на конкурсних засадах відповідно до вимог чинного законодавства та при наданні послуг з приєднання саме на Оператора ГРМ було покладено обов'язок щодо закупівлі, встановлення та приймання в експлуатацію вузла обліку в точці вимірювання, а в подальшому здійснення заміни, ремонту та планової перевірки такого вузла обліку.
- (194) Враховуючи зазначене, наявність у відповідача монопольного (домінуючого) становища саме на такому ринку дала йому змогу зобов'язувати до встановлення замовниками в технічних умовах приєднання до газорозподільної системи вимоги щодо встановлення єдиного вузла обліку природного газу для житлових будинків.
- (195) Таким чином, за результатами розгляду справи доведено, що дії АТ «Київоблгаз», які полягають у встановленні до замовників у технічних умовах приєднання до газорозподільної системи вимоги щодо встановлення єдиного вузла обліку природного газу для житлових будинків, є порушенням, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції».

7. ОСТАТОЧНІ ВИСНОВКИ У СПРАВІ

- (196) Таким чином, доказами, зібраними у справі, доводиться, а запереченнями та поясненнями Відповідача не спростовується висновок Тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України про те, що дії АТ «Київоблгаз», які полягають у встановленні до замовників у технічних умовах приєднання до

газорозподільної системи вимоги щодо встановлення єдиного вузла обліку природного газу для житлових будинків, є порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монополієм (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації АТ «Київоблгаз», шляхом вчинення дій, що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

- (197) Відповідно до статті 51 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення законодавства про захист економічної конкуренції тягне за собою відповідальність, встановлену законом.

8. ВИЗНАЧЕННЯ ВІДПОВІДАЛЬНОСТІ ВІДПОВІДАЧА

- (198) Згідно з абзацом другим частини другої статті 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» порушення, передбачене пунктом 2 статті 50 цього закону, тягне за собою накладення штрафу в розмірі до десяти відсотків доходу (виручки) суб'єкта господарювання від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) за останній звітний рік, що передував року, в якому накладається штраф.
- (199) Відповідно до звіту про фінансові результати (звіт про сукупний дохід), чистий дохід від реалізації продукції (товарів, робіт, послуг) АТ «Київоблгаз» за 2023 рік становить «Інформація, доступ до якої обмежено».
- (200) При визначенні розміру штрафу враховано таке:
- порушення АТ «Київоблгаз» вчинено не вперше (рішення адміністративної колегії Відділення від 20.06.2023 № 60/65-р/к);
 - порушення законодавства про захист економічної конкуренції в діях АТ «Київоблгаз» наразі не є триваючим у зв'язку з прийняттям постанови НКРЕКП від 31.08.2023 № 1594 «Про зупинення дії ліцензії з розподілу природного газу, виданої АТ «Київоблгаз»», якою було зупинено АТ «Київоблгаз» дію ліцензії на право провадження господарської діяльності з розподілу природного газу, виданої відповідно до постанови НКРЕКП від 29.06.2017 № 855, у зв'язку з передачею цілісного майнового комплексу з розподілу природного газу іншому суб'єкту господарювання, який отримав відповідну ліцензію;
 - представники АТ «Київоблгаз» на засіданні Тимчасової адміністративної колегії Антимонопольного комітету України визнали вчинення порушення законодавства про захист економічної конкуренції.

Відповідно до абзацу четвертого пункту 2 розділу II Закону України «Про внесення змін до деяких законодавчих актів України щодо вдосконалення законодавства про захист економічної конкуренції та діяльності Антимонопольного комітету України» справи про узгоджені дії, концентрацію суб'єктів господарювання, справи про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, розгляд яких розпочато до дня набрання чинності цим Законом, розглядаються відповідно до законодавства, яке діяло до дня набрання чинності цим Законом.

Враховуючи викладене, керуючись статтями 7 та 14 Закону України «Про Антимонопольний комітет України», статтями 48 і 52 Закону України «Про захист економічної конкуренції» та пунктом 32 Правил розгляду заяв і справ про порушення законодавства про захист економічної конкуренції, затверджених розпорядженням

Антимонопольного комітету України від 19 квітня 1994 року № 5, зареєстрованих у Міністерстві юстиції України 6 травня 1994 року за № 90/299 (в редакції розпорядження Антимонопольного комітету України від 29 червня 1998 року № 169-р) (із змінами), Тимчасова адміністративна колегія Антимонопольного комітету України

ПОСТАНОВИЛА:

1. Визнати, що акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз» («Інформація, доступ до якої обмежено») у період із січня 2021 року по серпень 2023 року (включно) займало монопольне (домінуюче) становище на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз» із часткою 100 %, оскільки не мало жодного конкурента на цьому ринку.

2. Визнати дії акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз», які полягають у встановленні до замовників у технічних умовах приєднання до газорозподільної системи вимоги щодо встановлення єдиного вузла обліку природного газу для житлових будинків, порушенням законодавства про захист економічної конкуренції, передбаченим пунктом 2 статті 50 та частиною першою статті 13 Закону України «Про захист економічної конкуренції», у вигляді зловживання монопольним (домінуючим) становищем на ринку послуг з приєднання до газорозподільних систем у межах території Київської області, де знаходиться газорозподільна система, що перебуває у власності, господарському віданні, користуванні чи експлуатації акціонерного товариства «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз», що могли призвести до ущемлення інтересів споживачів, які були б неможливими за умов існування значної конкуренції на ринку.

3. За порушення, вказане в пункті 2 резолютивної частини цього рішення, накладити на акціонерне товариство «Оператор газорозподільної системи «Київоблгаз» штраф у розмірі 3 000 000 (три мільйони) гривень.

Відповідно до частини третьої статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» штраф повинен бути сплачений у двомісячний строк з дня одержання рішення.

Згідно із частиною восьмою статті 56 Закону України «Про захист економічної конкуренції» протягом п'яти днів з дня сплати штрафу суб'єкт господарювання зобов'язаний надіслати до Антимонопольного комітету України документи, що підтверджують сплату штрафу.

Відповідно до частини першої статті 60 Закону України «Про захист економічної конкуренції» рішення органів Антимонопольного комітету України у двомісячний строк з дня одержання може бути оскаржене до господарського суду.

Голова Колегії

Павло КИРИЛЕНКО